

Nr. 4C-18/146/02.03.2017

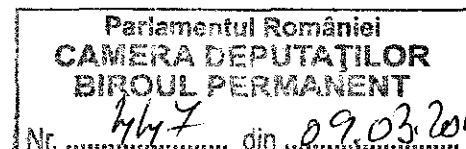
APROBAT

Parlamentul României

In sedinta Biroului permanent al Camera Deputatilor

**data de 13.03.2017 Comisia pentru comunitățile de români
din afara granițelor țării**

RAPORT

**privind vizita de lucru în Republica Serbia a delegației Comisiei pentru
comunitățile de români din afara granițelor țării
în perioada 22-24 februarie 2017**

În perioada 22-24 februarie 2017, o delegație a Comisiei pentru comunitățile de români din afara granițelor țării din Camera Deputaților, a efectuat o vizită de lucru în Republica Serbia.

Delegația a fost formată din:

- Președintele Comisiei, Constantin Codreanu (PMP);
- Vicepreședintele Matei Dobrovie (USR);
- Secretarul Sebastian Radu (PSD);
- Membru, Marilen Pirtea (PNL);
- Consilier Parlamentar, Irina Tudorache.

Miercuri, 22 februarie 2017

08.10 - 08.45:

Plecarea delegației din București către Belgrad, cu zbor RO 211, Aeroportul Internațional Henri Coandă - Sosirea delegației la Belgrad, Aeroportul Internațional Nikola Tesla. Membrii

delegației au fost întâmpinați de către domnul Cosmin Halacesu, ministru consilier, și de către domnul Alexandru Petruț, secretar II.

10.00 - 11.00:

Mic dejun de lucru cu Ambasadorul și membri ai Ambasadei României în Republica Serbia, la sediul Ambasadei. Au participat din partea Ambasadei: E.S. doamna Oana-Cristina Popa, ambasador, domnul Cosmin Halacescu, ministru consilier, domnul Alexandru Petruț, secretar II.

În cadrul întrevederii, E.S. a subliniat faptul că relația cu autoritățile din Serbia este mai bună și că urmează un trend ascendent deși au fost tot felul de bariere comunicaționale iar dialogul era unul superficial în cazul situației minorităților în general, acestea reprezentând o problemă în Serbia, ținând cont de faptul că există 22 de minorități. O mare parte dintre comunități este concentrată în Voivodina unde lucrurile stau mai bine deoarece există consiliile care sunt interlocutorii oficiali ai Guvernului sârb. Fiecare minoritate are un consiliu național al minorității respective. Deși este un exemplu foarte bun de manifestare a drepturilor minorităților, problema este că, având o poziție de succes, Consiliul nu este interesat de persoanele care nu fac parte din organizație.

S-a mai discutat despre minoritatea română ca și comunitate de pe întreg teritoriul Serbiei, existând în acest caz o problemă de alocare a resurselor și de concentrare a minorității în sine. Există, de exemplu, în Voivodina 26.000 de români declarați, în Timoc sunt 6.000 de români declarați, mai sunt vlahii și o comunitate foarte mare care nu se declară nimic, se declară sârbi însă sunt de etnie română.

Domnul secretar Sebastian Radu a dorit să știe dacă vlahii vorbesc bine limba română. Răspunsul E.S. a fost că depinde de fiecare grup, existând persoane pe care nu le poți înțelege deloc. Domnul președinte Constantin Codreanu a dorit să afle care este poziția oficială a Ambasadei referitoare la această divizare între vlahi și români. Poziția oficială a ambasadei în acest caz este poziția oficială a statului român și anume că există două ramuri: acei vlahi care se consideră sinonimi cu românii și aceia care spun că nu vorbesc aceeași limbă iar cu aceștia să nu existe interacțiune. S-a mai menționat faptul că așa cum există Consiliul Național Român, există și Consiliul Național Vlah unde, persoana care este la conducere dictează limba oficială iar în cazul de față, conducătorul fiind pro sârb, limba este sârba.

Domnul vicepreședinte Matei Dobrovie a dorit să știe de ce nu există reciprocitate între statul sârb și statul român privind locurile din parlament destinate minorităților dat fiind Protocolul

semnat în martie 2012 privind protecția minorităților. E.S. a menționat că nu, acesta fiind principalul scop: să fie găsită o formulă chiar dacă nu există un reprezentant pentru fiecare minoritate. Un exemplu este modelul croat care grupează două sau trei minorități și trimit un reprezentant. În momentul de față există un prag care este favorabil minorităților: sunt necesare 10.000 de semnături ca să poți candida ca și deputat. E.S. a adresat comunității de români următoarea nelămurire: „Voi sunteți în Voivodina 26.000 de români. De ce nu reușiți să adunați nici unul dintre voi 10.000 de semnături?”. Răspunsul românilor a fost că sunt foarte divizați și că un potențial candidat ar putea strânge un număr maxim de 1.000 de semnături. Nu există nimeni care să poată să îi unească și să strângă numărul necesar. De exemplu, comunitatea albaneză este foarte unită în Serbia având o miză extraordinară și anume Kosovo. Ungurii, slovacii și albanezii sunt singurii care au partidele lor. În Timoc există un partid românesc, Pârția Neamului, care nu reușește să adune suficiente semnături pentru o persoană care să candideze separat.

Domnul vicepreședinte Matei Dobrovie a mai adresat o întrebare diplomaților referitoare la educație, la faptul că nu există manuale în limba română în Timoc și a dorit să știe dacă statul român a luat măsuri pentru rezolvarea acestei probleme. E.S. a afirmat că în Voivodina există manuale însă, cei din Timoc nu au și nici nu le doresc pe cele din Voivodina deoarece susțin că nu îi reprezintă din punct de vedere lingvistic. Reprezentanții ambasadei au fost la locul unde se prindează manualele și au constatat că sunt corecte însă, cei din Timoc doresc manuale în „grai”. Singura modalitate prin care se poate finanța această activitate este prin Ministerul pentru Românii de Pretutindeni (MpRP) în urma postulării oamenilor. Aceasta ar trebui să fie una dintre priorități pentru Minister.

Reprezentanții ambasadei au dorit să mai adauge faptul că au propus să fie modificat modul prin care sunt acordate bursele etnicilor români din Voivodina și din Timoc astfel încât, elevii să fie stimulați să meargă la cursurile de limba română. Să fie condiționată acordarea bursei pentru etnicii români, prin studierea într-o formă disponibilă a limbii române în Serbia. Ministerul Educației poate modifica criteriile de acces la sistemul de învățământ românesc prin dovedirea cunoașterii limbii române. Dacă studenții acumulează aceste cunoștințe în Serbia, vor fi încurajați să meargă și să folosească aceste cunoștințe în țară. În momentul de față, accesul la burse se face doar printr-o declarație pe proprie răspundere că persoana aparține filonului cultural român și există cazuri în care beneficiari ai acestor burse nu sunt etnici români.

Ambasada a mai discutat despre un alt proiect pe care și-l dorește în Serbia și anume, înființarea de grădinițe în limba română care în momentul de față sunt inexistente. Dacă există grădinițe, în Timoc de exemplu, este creată automat o cerere pentru școli și astfel există un ciclu care nu mai poate fi oprit, intrând în programa statului sârb.

Președintele Comisiei, domnul Constantin Codreanu, a adăugat că marea diferență dintre România și Serbia este faptul că statul român oferă foarte multe drepturi sârbilor, fiind un stat exemplu, însă nu există reciprocitate. Acesta a dorit să afle care este poziția oficialilor străini când li se aduce acest argument. E.S. a susținut că problema minorităților în Serbia este împărțită între mai multe instituții și că acestea pasează responsabilitatea între ele. Discuția se limitează la faptul că Serbia are un număr prea mare de minorități și că pentru ele există consiliile din Voivodina.

Spre sfârșitul întrevederii cu diplomații români din Serbia, domnul secretar Sebastian Radu a întrebat care ar fi cele mai importante puncte pe care ar trebui să le ridice membrii Comisiei la întâlnirea cu parlamentarii sârbi. E.S. a sugerat că este important să fie aduse în discuție numirea unui copreședinte pentru Comisia Mixtă Interguvernamentală și reciprocitatea, având în vedere că întâlnirea va fi cu omologii Comisiei. Aceștia recunosc meritele statului român însă, sunt extrem de defensivi când vine vorba de situația din Serbia susținând că este o altă problemă.

11.15 - 12.30:

Convorbiri cu liderii Consiliului Național al Minorității Naționale Române (CNMNR), la sediul Ambasadei. Au participat din partea CNMNR: domnul Daniel Petrovici, președinte, domnul Marcel Drăgan, secretar, doamna Anișoara Țăran, director al Departamentului pentru Educație, domnul Nicu Ciobanu, vicepreședinte executiv, director al Departamentului pentru Informare Publică.

În cadrul întâlnirii avute, conducerea CNMR a cerut sprijinul statului român prin trimiterea de experți în accesarea fondurilor europene și a diverselor proiecte disponibile astfel încât, etnicii români să învețe mecanismul și să fie capabili să absoarbă acești bani disponibili. Mai mult, aceștia au solicitat ca statul mamă să susțină valorile etnicilor români din Serbia și să facă diferențiere între comunitățile istorice și Diaspora. Președintele Comisiei, domnul Constantin Codreanu, a precizat că a discutat cu doamna Ministru Andreea Păstârnac și a rugat-o să facă această diferențiere între comunitățile istorice, Republica Moldova și Diaspora economică, ținând cont de faptul că fiecare are o problemă diferită.

Reprezentanții CNMNR au mai adăugat că cel mai important este ca elevii să rămână în școli și să învețe limba în mod oficial, să primească o diplomă. Statul român a venit cu o propunere să aducă profesori din țară pentru cursuri însă, copiii încep să învețe limba română ca limbă străină și este imposibil să fie realizată translația. Trebuie făcuți pași mărunți, trebuie să existe un plan de finanțare realizat pe necesitățile reale din regiune. Liderii au adăugat că sunt partenerii perfecți pentru a purta discuții cu Ministerul Educației deoarece dețin toate datele problemelor comunității românești astfel încât acestea să fie soluționate pas cu pas. Aceștia au mai amintit despre existența unui plan de acțiune unde sunt punctate toate problemele și este necesară implementarea lui.

CNMNR a menționat că în prezent se luptă, de exemplu, pentru obținerea unor certificate bilingve în totalitate sau pentru posibilitatea efectuării cununiei civile pentru comunitățile minoritare în mai multe localități și nu doar în raza celei unde există domiciliu. În Serbia există o altă organizare administrativă, localitățile sunt mult mai extinse iar comunitățile mai răsfirate. Aceștia au susținut că încearcă să se preocupe de lucruri concrete însă au nevoie de sprijinul României. Au dat exemplul maghiarilor care au primit 12 milioane de euro din partea statului mamă pentru a sprijini activitățile comunității care trăiește în Republica Serbia, cu intenția de a păstra ungurii în teritoriu.

Președintele Constantin Codreanu, le-a solicitat conducătorilor Consiliului să spună punctual cum pot fi ajutați de către Comisie. Răspunsul reprezentanților CNMNR a fost legat în primul rând de acordarea cetățeniei. Aceștia au afirmat că România este ultimul stat european în care această situație nu s-a rezolvat. Comunitatea românească din Serbia cere cetățenia ungurească și bulgărească ca să capete un pașaport european. Domnul secretar Sebastian Radu a făcut referire la art. 8 al legii cetățeniei și a întrebat care ar fi impedimentele pentru a se aplica pe actuala normă. Reprezentanții au răspuns că nu este clar definit criteriul pe baza căruia se acordă cetățenia iar perioada de soluționare a dosarelor este prea lungă și anevoioasă. Au mai afirmat că atunci când se pune problema cetățeniei pe probleme etnice, România ar trebui să acorde dublă cetățenie fiind o problemă etică bazată pe criterii etnice prin dovezi de limbă și de religie.

O altă problemă ridicată a făcut referire la restituirea bunurilor. S-a amintit despre existența unei legi în Republica Serbia care împiedică restituirea bunurilor care au fost donate unor fundații românești și care nu pot face dovada proprietății. Nu există această problemă pentru persoane fizice sau pentru biserică dar există unele clădiri, de exemplu, „Clădirea Luceafărul”

de la Vârșeț, care a funcționat ca și bancă odată, unde nu se poate dovedi continuitatea posesiunii. Există bunuri pe care România le-a avut și, prin legea dată de statul sârb, acestea nu pot fi primite înapoi. Este important ca Guvernul sârb să restituie clădirile și pământurile spre comunitate. Cu maghiarii, de exemplu, s-a ajuns la o înțelegere politică.

În concluzie, liderii au mai menționat despre Consiliul National că nu este recunoscut ca și organism reprezentativ, legitim și legal al românilor din Serbia. Aceștia au adăugat că nerecunoașterea va atrage după sine nerezolvarea problemelor existente, marginalizarea și risipirea comunității deoarece doar prin reprezentanți pot fi românii uniți. În final, aceștia au dorit să afle care vor fi efectele întâlnirii avute iar domnul secretar Sebastian Radu a concluzionat că după finalizarea vizitei de lucru, vor exista discuții atât cu MpRP cât și cu MAE care trebuie să ofere răspunsuri la întrebările apărute. După obținerea răspunsurilor, va fi creat un document de lucru cu măsuri concrete pentru a sprijini minoritatea română din Serbia.

13.00 - 14.00:

Convorbiri cu membrii Comisiei pentru diasporă și sârbii din regiune, din Adunarea Națională a Republicii Serbia la Parlamentul Republicii Serbia.

Președintele Comisiei sârbe a deschis întrevederea cu prezentarea membrilor prezenți și a adus cuvinte de mulțumire pentru vizita făcută de către oficialii români. Acesta a adăugat că ambele popoare trebuie să fie mândre de istoria comună, că există foarte multe exemple de-a lungul istoriei care vorbesc despre bunele relații dintre cele două țări și unul dintre exemplele pozitive în acest sens este căsătoria dintre regele Alexandru și Prințesa Maria, considerat ca un pas diplomatic al familiei regale din Serbia. Mai mult, a menționat faptul că cele două popoare nu au avut niciodată conflicte armate. În ceea ce privește relațiile prezente dintre cele două guverne din cele două țări, autoritățile competente din Serbia, au mulțumit României pentru că nu a recunoscut independența proclamată în mod unilateral pe Kosovo și că s-a abținut când a fost vorba de intrarea în UNESCO a Kosovo care reprezintă centrul culturii sârbe.

La fel ca și omologul sârb, domnul președinte Constantin Codreanu a prezentat membrii delegației prezenți în Serbia, alături de E.S., doamna Ambasador, și a subliniat obiectivul principal al deplasării: de a reveni acasă cu cât mai multe lucruri bune de făcut pe viitor. Acesta a dorit să subscrie la declarațiile făcute de către omologul său referitoare la relațiile

istorice și prezente dintre cele două state și a asigurat Comisia pentru diasporă că are în România un partener de nădejde când vine vorba despre integrarea în Uniunea Europeană. Pe de altă parte, Comisia din România își dorește să obțină principiul de reciprocitate atunci când vine vorba de respectarea drepturilor minorităților sârbe și române din cele două state. O altă solicitare a făcut referire la grăbirea procesului de alegere a unui copreședinte pentru Comisia Mixtă Interguvernamentală, pentru a putea debloca activitatea în condițiile în care sunt foarte multe lucruri de făcut în acest sens. Președintele a încheiat intervenția prin lansarea unei invitații oficialilor sârbi în Parlamentul României.

Parlamentarii prezenți au recunoscut că în urma unei vizite făcute comunității sârbe din Timișoara, statul român respectă drepturile și reglementările internaționale pentru minoritățile sârbe de acolo. Aceștia au mai admis existența unor probleme cu privire la minoritățile din Serbia însă au completat că există un progres recunoscut de Uniunea Europeană. Drepturile în toate domeniile pentru comunitățile române din Voivodina sunt respectate. Președintele sârb și-a exprimat regretul pentru blocarea activității Comisiei Mixte. Acesta a mai continuat spunând că problemele existente ar trebui soluționate între instituțiile dintre cele două țări fără să fie ridicate la nivelul Uniunii Europene. Instituțiile din Serbia au dat dovadă și sunt dispuse să dea curs solicitărilor române. Aceștia au mai apreciat existența unui minister care să se ocupe de problemele românilor din afara granițelor fiind conștienți astfel de interesul României fata de comunitățile sale de pretutindeni. Comisia pentru diasporă din Serbia a afirmat că stă la dispoziția Comisiei din România pentru a transmite doleanțele pe care aceasta le are.

Domnul președinte Constantin Codreanu a insistat asupra faptului că dorește ca românii din toată Serbia să se bucure de drepturile de care se bucură cei din Voivodina. Acesta a întrebat când va fi numit copreședintele Comisiei Mixte și dacă există un orizont de timp pentru ratificarea acordului semnat în anul 2012 între cele două state. Ca și răspuns la întrebările adresate, oficialii sârbi au afirmat că nu intra în competențele Comisiei pentru diasporă să se ocupe de minoritățile din Serbia și că vor fi intermediari ai instituției care se ocupă de minorități. Aceștia au declarat că vor înainta o adresă oficială Ministerului de Externe care să transmită răspunsurile la întrebările adresate.

Domnul vicepreședinte Matei Dobrovie a adresat o întrebare referitoare la nerecunoașterea Bisericii Ortodoxe Române pe întreg teritoriul Serbiei, afirmând că acesta ar trebui să fie un

drept universal și nu doar un acord între biserici. Unul dintre membrii Comisiei sârbe, a sugerat că această întrebare să fie adresată celor două biserici care, prin dialog reciproc, ar trebui să soluționeze și să se ocupe de acest subiect. Dialogul a fost inițiat și se caută soluții pentru această problema. Aceștia au declarat că deocamdată nu au existat solicitări ca slujbele să fie oficiate în limba română având în vedere că un număr foarte mic de persoane s-au declarat drept români în Timoc. Domnul deputat Matei Dobrovie a afirmat că statul român nu recunoaște limba vlahă și a întrebat cum vede statul sârb această diferențiere. Oficialii sârbi au transmis că nu statul face această diferențiere ci persoanele care utilizează această limbă, aplicându-se dreptul la autodeterminare. La recensămintele efectuate în regiune, populația s-a identificat astfel fără presiuni din partea autorităților sârbe. De secole, aceștia au decis că sunt o populație care vorbește limba vlahă și sârba. O parte dintre aceștia declară că sunt de naționalitate vlahă, o alta că aparțin celei sârbe și mai este una care se declară de naționalitate română. Ar fi nedemocratic dacă ar exista o intervenție ca această populație să se declare într-un anumit fel și să nu aibă liber arbitru. Nu este contestat faptul că există similitudini între vlahă și română însă există și diferențe cu multe arhaisme, turcisme și cuvinte din limba sârbă.

Domnul deputat Sebastian Radu a adăugat că membrii Comisiei sunt prezenți în Serbia în primul rând pentru a cunoaște comunitatea română și pentru a vedea care este modul prin care o pot ajuta. Principalul scop al acestei delegații este de a debloca activitatea Comisiei Mixte și de a vedea care sunt cele mai bune căi de a comunica cu românii de aici. Una dintre principalele direcții în care s-a solicitat ajutorul Comisiei sârbe, a fost de a debloca dialogul între Biserica Ortodoxă Română și cea sârbă, de a ajuta acei români din Timoc care doresc să aibă parte de servicii religioase să le obțină. Parlamentarii români au fost asigurați că se va lua legătura cu reprezentanții bisericii ortodoxe având în vedere că în prezent relațiile sunt bune între reprezentanții bisericești din Timoc și că există convingerea că va fi găsită o modalitatea de rezolvare a situațiilor existente. Propunerea este ca delegația să facă o vizită Episcopului Bisericii Ortodoxe sârbe, Părintele Ilarion, pentru a avea oportunitatea de a primi informații în mod direct.

În încheierea întrevederii, domnul deputat Marilen Pirtea, membru al Comisiei, a afirmat că îi sunt foarte bine cunoscute problemele comunității românești din Serbia ținând cont de faptul că provine din Timișoara. Dincolo de cadrul legal pe care România îl oferă minorităților, cea sârbă se bucură de un statut special față de celelalte cât și de o prietenie adevărată cu românii din regiune, conform vechii expresii care spune că România are doi prieteni: Marea Neagră și

poporul sârb. Acesta dorește să încurajeze în Serbia, același comportament pe care îl au românii cu sârbii din România, din partea de Vest mai ales, și mai ales să încurajeze proiectele transfrontaliere, partea română fiind dispusă să pună la dispoziție *know-how-ul* de care dispune.

15.00 - 19.00:

Deplasarea delegației la Vârșeț - Convorbiri cu autoritățile locale, convorbiri cu domnul Dan Nicolae Constantin, gerant interimar al Consulatului general al României la Vârșeț, convorbiri cu reprezentanți ai minorității române.

În cadrul întrevederii cu autoritățile locale de la Vârșeț s-a discutat despre dreptul la educație în limba română în instituțiile de învățământ primar și liceal din Republica Serbia. Acesta se exercită în două moduri: fie există educație completă în limba română, fie educație în limba sârbă cu studierea disciplinei opționale - limba română cu elemente de cultură națională. Ambele modele menționate sunt aplicate pe teritoriul Voivodinei unde există 20 de școli care au clase cu predare în limba română. Sunt organizate cursuri de limba română în 43 de școli generale și licee, din 9 municipalități iar aproximativ 60% dintre copiii de naționalitate română urmează aceste cursuri. Sunt organizate activități educative în limba română pentru copiii preșcolari în 5 unități de învățământ și în 4 școli generale. Pentru modulul educație completă în limba română, Consiliul Național al Minorității Naționale Române a semnat un protocol cu Ministerul Educației, Științei și Dezvoltării Tehnologice privind asigurarea tipăririi manualelor de către Institutul de Manuale din Novi Sad. Pentru studierea disciplinei opționale de limba română cu elemente de cultură națională, nu există manuale dedicate.

De asemenea, la Vârșeț există Facultatea pentru învățători, care are un modul pentru limba română, și care funcționează ca departament al Universității din Belgrad. Tot la Vârșeț funcționează Școala de Înalte Studii pentru Educatori, cu linie de pregătire în limba română. Ambele instituții au probleme majore în atragerea de studenți, având în medie 1-2 studenți în fiecare an de studiu.

În cadrul întâlnirii avute la Consulatul general al României la Vârșeț, parlamentarii români au avut ocazia să discute cu unii dintre cei mai reprezentativi reprezentanți ai comunității române, din toate domeniile: Preasfințitul Daniel, Episcopul românilor din Voivodina,

reprezentanți ai asociațiilor românești din Voivodina, reprezentanți din învățământ, oameni de afaceri și reprezentanți ai unicului partid românesc din Serbia.

Domnul președinte al Comisiei, Constantin Codreanu, a început discuțiile afirmând că este o bucurie să te afli printre români, oriunde s-ar afla aceștia, și că obiectivul principal al acestei deplasări este de a ajuta comunitatea românească din Serbia și de a obține reciprocitate între cele două state. Acesta a mai afirmat că în Voivodina lucrurile stau mai bine față de Timoc unde este vehiculată limba vlahă și există o divizare nedorită: „vrem să vă ascultăm și să luăm notițe pentru a ne întoarce într-o viitoare vizită cu lucruri concrete, fie că este vorba de obținerea unor calculatoare pentru dotarea școlilor, fie că este vorba de înființarea unui Centru de Informare. Dacă în Voivodina putem vorbi despre o situație bună în ceea ce privește biserica, în Timoc ne-am dori să existe un dialog între cele două biserici astfel încât comunitatea românească să poată beneficia de serviciile Creștine Ortodoxe. În Comisia noastră, chiar dacă există reprezentanți din diferite partide, avem toți aceeași idee: că trebuie să muncim împreună pentru binele românilor. Când avem ședințe, uităm de apartenența politică și încercăm să luptăm pentru drepturile românilor noștri. Am avut discuții cu doamna Ministru Păstârnac și am obținut un lucru foarte important: Ministerul va trata separat, pe viitor, problematicile Diasporei și problematicile comunităților istorice. Vorbim despre situații diferite care necesită rezolvări diferite”.

Domnul vicepreședinte Matei Dobrovie a susținut mesajul transmis de către Președinte și a completat cu faptul că există o deschidere totală din partea unor deputați tineri care nu au mai făcut politică până acum, că se dorește rezolvarea situațiilor legate de cetățenie și că sugestiile sunt așteptate cu mare interes.

Domnul Sebastian Radu, secretarul Comisiei, a menționat că este foarte importantă înțelegerea problemelor pe care comunitatea de români le are în Serbia și că ar trebui strânse legăturile cu România pentru a putea veni în întâmpinarea așteptărilor comunităților din afara granițelor țării.

Problemele ridicate de românii prezenți în cadrul discuțiilor au fost motivate ca fiind, în primul rând, cauzate de divizarea comunității. Deși s-a încercat reorganizarea după anul 1990, statul sârb a adoptat o lege legată de înființarea consiliilor minoritare care ține cont doar de patru segmente ale păstrării identității: prin învățământ, prin cultură, prin educație și prin informare. Biserica este lăsată în afara acestei legislații. Reprezentanții au vorbit despre necesitatea unei singure voci care să se ocupe de problemele românilor din Serbia. S-a

concluzionat că atâta timp cât nu există o strategie comună, este imposibilă rezolvarea celei mai stringente probleme: dezorganizarea comunității românești. Statul român nu are un partener de dialog de încredere care să vorbească în numele întregii comunități, să se adreseze Parlamentului de la Belgrad și să fie acceptat unanim.

Au mai fost menționate probleme legate de obținerea cetățeniei și de respectarea dreptului la educație în limba română. S-au adus argumente legate de irosirea resurselor și a energiilor în confruntări în interiorul comunității, cerându-se implicarea Statului român care să se impună și să organizeze comunitatea. S-a solicitat lăsarea la o parte a intereselor partidelor politice din România și a celor ale statului de reședință legate de *divide et impera*.

Joi, 23 februarie 2017

07.00-11.30:

Deplasarea delegației la Zajecar - Convorbiri cu domnul Marius Dilof, consulul general al României la Zajecar. Participanți: Domnul Marius Dilof, consul general de la Zajecar, doamna Mihaela Osorio, prim-colaborator, domnul Alexandru Petruț, secretar II, profesori de limba română din Serbia de est și reprezentanți ai unor asociații românești implicate în predarea limbii române Locația: Consulatul general al României la Zajecar.

Domnul Consul General Marius Dilof a deschis întâlnirea prin prezentarea membrilor Comisiei, a îndemnat comunitatea să fie deschisă și să aducă în dialog toate problemele pe care le întâmpină. De asemenea, domnul președinte al Comisiei a susținut faptul că prezența membrilor în Serbia este pentru a cunoaște comunitatea, că dorește să fie întreprinse cât mai multe lucruri practice. Acesta a afirmat că este din Republica Moldova și că provine din sectorul civic, lucru care îl face să înțeleaga mult mai bine subiectul cetățeniei române, ținând cont că a trecut prin umilința obținerii cetățeniei. Acesta a mai adăugat că cetățenii români trebuie să aibă drepturi și obligații egale deși săptămâna precedentă a avut loc o dezbatere pe un proiect de lege referitor la comunitățile istorice care a fost respins în Parlamentul României.

Discuțiile purtate au mai făcut referire la întrevederile pe care le-au avut parlamentarii români în Serbia, la solicitările pe care le-au făcut în Parlamentul sârb: de deblocare a activității Comisiei Mixte Interguvernamentale, de ratificare a Protocolului semnat în martie 2012 și cea

mai importantă, respectarea principiului reciprocității. S-a pus accent pe deschiderea membrilor delegației și răspunsul favorabil al acestora la solicitările de a se întâlni cu toți reprezentanții comunităților românești din Serbia.

Cei prezenți au mai fost informați de către domnul președinte Constantin Codreanu despre înființarea noului Minister pentru Românii de Pretutindeni, despre diferențierea care trebuie făcută între Diaspora economică și comunitățile istorice ținând cont de faptul că problemele celor două dimensiuni nu pot fi comparate. Mai mult, s-a subliniat faptul că un partener care nu poate fi ignorat în aceste relații este Statul sârb în fața căruia România și comunitățile românești nu trebuie să stea în genunchi ci, trebuie să păstreze o poziție fermă, constructivă.

Domnul vicepreședinte Matei Dobrovie a dorit să puncteze că România este un stat model în respectarea drepturilor minorităților, aspect cunoscut la nivelul Uniunii Europene, și că un alt aspect pe care s-a insistat este respectarea dreptului la religie pe întreg teritoriul Serbiei.

Domnul secretar Radu Sebastian a completat intervențiile președintelui și ale vicepreședintelui prin asigurarea comunității prezente că aceasta reprezintă o prioritate, având în vedere că prima vizită a delegației a fost efectuată în Serbia, că problemele ridicate de românii de aici nu sunt cunoscute de majoritatea parlamentarilor români și că scopul vizitei este de a aduna toate informațiile și a le prezenta, fiecare, în grupul parlamentar în care activează. O observație adusă după întâlnirile avute în prima zi de deplasare, a fost legată de limba română care trebuie neapărat învățată în școală, punct de vedere ce va fi susținut și în fața reprezentanților MpRP.

Comunitatea românească prezentă la Zajecar a vorbit despre situația actuală legată de studierea limbii române în regiune, aceasta făcându-se pe baza unei anchete obligatorii anuale, în mod defectuos, în funcție de conducerea școlii. Până în anul curent, chestionarele de anchetă conțineau posibilitatea de a alege limba vlahă, română și alte limbi. În prezent, s-a introdus informatica și alte materii asemănătoare opționale, elevii fiind obligați să aleagă una singură. În ciclul I, clasele I – IV, grupele se fac doar dacă sunt adunați un număr de 15 copii, orele se țin foarte târziu, în intervalul 18:00 – 20:00, când elevii sunt foarte obosiți iar condițiile de predare sunt dificile din cauza lipsei manualelor și a abecedarelor. Comunitatea și-a exprimat îngrijorarea față de posibilitatea ca, în urma condițiilor actuale, să nu mai existe în următorii ani copii care să studieze limba română.

Domnul secretar Radu Sebastian a dorit să puncteze că trebuie făcută o diferențiere foarte clară între învățământul pentru copii și cel pentru adulți, că trebuie găsită o modalitate prin care școala să fie atractivă pentru elevi și să își dorească să vină la aceste cursuri. Mai mult, trebuie găsită modalitatea legală de a finanța solicitările făcute. Președintele Comisiei a completat cu posibilitatea introducerii unor burse pentru românii din Serbia, poate 5 în Timoc, 5 în Voivodina, pentru încurajarea interesului în învățarea limbii române.

Românii prezenți au făcut următoarele solicitări:

- de a introduce în școli 4 ore pe săptămâna de limba română în loc de 2 ore;
- să fie asigurat combustibilul pentru profesoara de limba română care se deplasează în 6 localități din resurse proprii;
- să existe mass-media în limba română și Radio Voivodina să poată emite pe întreg teritoriul Serbiei;
- să fie respectat principiul reciprocității și să fie facilitată obținerea cetățeniei române de către românii din afara granițelor țării;
- să fie aduși din România experți în scrierea și implementarea fondurilor europene care să ajute comunitatea să acceseze banii disponibili. S-a insistat pe existența unui proiect câștigat în zona care a primit finanțare sub formă de avans însă, banii au fost ceruți înapoi fără motiv. S-a concluzionat că se vor trimite toate detaliile prin E-mail pentru găsirea unei rezolvări.

11.30 - 15.30:

Deplasarea delegației la Bor - Prânz informal de lucru, convorbiri cu reprezentanți ai minorității române din Congresul Românilor din Serbia (CgRS) și asociațiile afiliate acestuia.

Congresul Românilor din Serbia (CgRS) este o structură similară URS înființată de către Consiliul Coordonator al Congresului Românilor din Serbia, sub patronajul BOR/ Episcopiei *Dacia Felix*, la Bor. La întâlnire, au fost invitați reprezentanții ai asociațiilor românești, societăți cultural-artistice, organizații politice - Partidul Neamului Românesc, Grupul intelectual român și altele.

Membrii prezenți au început discuțiile cu privire la situația din regiune a comunității române prin atragerea atenției asupra faptului că nu există o susținere din partea statului român. S-a afirmat faptul că deși minoritatea românească este alcătuită din cetățeni loiali statului sârb,

acesta nu este un stat democratic și încearcă să dezbine comunitatea și să o transforme în comunitate vlahă. Solicitățile avute au fost legate de dreptul la educație în limba română, slujbe religioase în limba maternă, finanțare din partea statului sârb pentru activitățile culturale cât și mass-media în limba română. S-a pus accent pe faptul că solicitările făcute nu sunt în afara constituției și a legilor statului sârb. Legat de educația în limba română, domnul secretar Sebastian Radu a vorbit despre introducerea unor beneficii pentru elevi care să facă atractivă studierea limbii române în școli.

În cadrul întrevederii, românii au spus că este nevoie de o continuitate care să asigure soluționarea acestor probleme și că schimbarea organigramei la fiecare 4 ani, îngreunează implementarea unor bune practici. Mai mult, s-a vorbit despre necesitatea simplificării procedurilor și condițiilor de aplicare în cadrul proiectelor puse la dispoziție de MpRP, de sprijin din partea unor experți care să îi învețe pe românii din Serbia mecanismul de atragere a fondurilor.

Liderul Asociației pentru cultură a Românilor - Vlahilor din Serbia a vorbit despre necesitatea unei strategii pentru românii din Serbia și a apreciat în mod pozitiv înființarea MpRP. Acesta a adăugat că există dorința creării unui centru cultural și a solicitat finanțare pentru dezvoltarea acestuia. Anual sunt depuse de către Asociație minim 20 de proiecte pentru evenimente culturale însă, comisiile aprobă finanțarea a maxim 4 ca, în final, nici măcar unul să nu fie susținut. Una dintre sugestiile adresate a fost legată de solidarizarea opiniei publice din România cu românii din Timoc astfel încât să fie pusă presiune pe autoritățile din Serbia. Mass-media din țară are tot sprijinul comunității românești din Serbia ca să relateze situația adevărată pentru ca aceste problematice să fie cunoscute.

Întâlnirea s-a încheiat prin oferirea unor declarații de presă pentru Timoc Press din partea domnului președinte Constantin Codreanu și a domnului vicepreședinte Matei Dobrovie.

15.30-18:00:

Deplasarea delegației la Negotin - Convorbirile cu preotul Boian Alexandrovici, protopop.

Domnul Boian Alexandrovici, protopop, a început discuția prin prezentarea situației comunității din Serbia. S-a pus accent pe existența multor proiecte ilegale care au fost finanțate față de cele cu adevărat importante care nu au primit susținere. Biserica a declarat că a întrerupt colaborarea cu Departamentul pentru românii de pretutindeni deoarece nu erau

trasate niște strategii clare. O altă problemă cu care aceștia se confruntă este faptul că statul sârb nu acordă aprobare pentru construcția bisericilor. În prezent, modalitatea de înființare a bisericii este prin prisma acordării unei decizii de funcționare într-un garaj.

Domnul președinte Constantin Codreanu a vorbit despre deschiderea Comisiei de a asculta problemele întâmpinate de către comunitatea românească cu scopul de a încerca să aducă soluții și rezolvări. Au fost trecute în revistă întâlnirile pe care le-a avut delegația în Serbia cât și solicitările făcute în Parlamentul sârb. Acesta și-a exprimat încrederea în noul Consul General pe care îl are Zajecar-ul și a îndemnat reprezentanții bisericești la o colaborare între cele două instituții ținând cont de faptul că un lăcaș de cult în afara granițelor țării reprezintă o mică Românie.

Legat de cetățenie, s-a discutat despre criteriile pe baza cărora ar trebui acordată iar parlamentarii români au adus în discuție cunoașterea limbii. Protopopul a afirmat că primul criteriu pentru acordare ar trebui să fie conștiința națională deoarece există mulți copii care nu știu să vorbească limba însă au părinți care sunt de etnie română.

Domnul secretar Sebastian Radu a dorit să afle procentual, care sunt veniturile realizate în cadrul bisericii, ce proporție vine din partea Guvernului și cât din partea Patriarhiei pentru a vedea unde se poate interveni ca și ajutor. Răspunsul a fost că Biserica nu realizează venituri, toate finanțele vin din partea Patriarhiei și a Secretariatului de Stat pentru Culte. Cea mai mare nevoie de resurse ar fi pentru construcția bisericilor. Statul sârb nu oferă sprijin pentru ridicarea lăcașelor religioase. Domnul Consul General a menționat posibilitatea înființării unui consulat mai mare în curtea căruia să fie construită o Biserică.

Concluzia a fost că doar prin prisma bisericii și cu sprijinul statului român, comunitatea românească din Serbia are șanse să continue să existe și să își păstreze identitatea.

Vineri, 24 februarie 2017

11.00 - 12:00:

Convorbiri și concluzii asupra vizitei cu E.S. Ambasadorul României la Belgrad și cu reprezentanți ai Ambasadei.

Membrii delegației Comisiei pentru comunitățile de români din afara granițelor țării au discutat împreună cu reprezentanții Ambasadei despre întâlnirile avute și au reliefat ca și concluzii următoarele aspecte:

Este necesară susținerea ideii că vlahii din Serbia sunt români în ciuda faptului că ei se declară ca aparținând unei comunități diferite. Trebuie clarificată legea nr. 176 care a creat foarte multe neînțelegeri în special în Timoc. Există cei care se declară vlahi și spun că aparțin României, și cei care se declară români și aparțin României. Fiecare dintre aceștia susține că poate beneficia de ceea ce oferă statul român indiferent cum se declară. Pentru a nu crea o confuzie și mai mare, este important ca România să se delimiteze de ideea că există o altă comunitate de origine română, respectiv cea vlahă, iar pe viitor să se discute doar despre limba română și etnici români.

- Este imperativ să fie găsite modalități prin care limba română să fie atractivă pentru comunitate, în special pentru copii. În sprijinul acestei afirmații se recomandă promovarea unei politici unitare de către cele două ministere cu atribuții, MEN și MRP, în condițiile în care unul se ocupă de programe de învățământ pentru etnicii români iar celălalt de finanțarea unor activități cu impact în zona educației.
- Se dorește aducerea unor clarificări și condiționări cu privire la oferirea burselor. Acordarea se face tuturor celor care solicită, fără diferențiere pe etnie sau apartenență. Acest mod de finanțare rezultă în dezbinarea comunității și nu în apropierea ei.
- Ar trebui ca la momentul admiterii, studenții să facă dovada cunoașterii limbii române măcar la nivel B2 sau să dovedească parcurgerea unor cursuri. Această condiționare ar încuraja învățarea limbii române în Serbia.
- Ar fi necesară achiziționarea unor proprietăți în special în Zajecar. Datorită situației economice din Serbia, prețul imobilelor este favorabil achiziției de către România a unor proprietăți care să permită dezvoltarea activităților asociațiilor românești.
- Românii din Serbia ar trebui consiliați în elaborarea și implementarea proiectelor cu finanțare europeană. O posibilitate mai puțin costisitoare ar fi aducerea unor experți din Timișoara, din Centrul de Cooperare Transfrontalieră, pentru organizarea unor seminarii sau workshop-uri. Există un fond de mobilitate la nivelul MAE care presupune un schimb de experți însă nu este destinat pentru ONG-uri și asociații.
- Ar trebui să fie făcut lobby pe lângă statul sârb pentru alocarea de spațiu media în limba română. Ar trebui solicitat un departament de limba română în RTS (Radio

Televiziunea Serbia) ținând cont de faptul că România oferă foarte multe avantaje și nu primește mai nimic în schimb.

- Transmiterea unei solicitări către MAE referitoare la numirea copreședintelui sârb pentru Comisia Mixtă, o persoană deschisă care ar începe un dialog constructiv, cineva asemănător copreședintelui României
- Este necesară o diferențiere între Diaspora economică și comunitățile istorice.
- Este necesară elaborarea unei strategii în colaborare cu românii din Serbia.
- Acordarea cetățeniei romane etnicilor din Serbia: există exemple de bune practici în acest sens, vecinii bulgari, iar o discuție pe această temă trebuie redeschisă cu participarea Comisiei, MRP și MAE. Acordarea cetățeniei este un pas important în păstrarea identității naționale a romanilor din Serbia și nu numai.

17.30 - 19:30:

Deplasare la aeroport - Plecarea delegației din Belgrad către București, cu zbor RO 218, Aeroportul Internațional Nikola Tesla.

Intocmit,

Irina Tudorache,

Consilier parlamentar

Deputat Constantin Codreanu

Președinte

